

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA APLIKOVANÉ EKOLOGIE



PÉČE O KRAJINU V PROGRAMECH ROZVOJE
VENKOVSKÉHO ÚZEMÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: RNDr. Ivana Kašparová

Bakalant: Dominika Zelená

2014

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra aplikované ekologie

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zelená Dominika

Aplikovaná ekologie

Název práce

Péče o krajinu v programech rozvoje venkovského území

Anglický název

Landscape management in local rural development strategies

Cíle práce

Zhodnotit skutečný dopad místních programů a strategií rozvoje území na krajinu.

1. K tomu sestavit přehled plánů a strategií v daném území, které se zabývají (i okrajově) krajinou mimo zastavěné území. Primárním cílem zkoumání jsou plány a strategie, které vznikají pro konkrétní území a jejichž pořizovatelem jsou obce, spolky obcí nebo místní akční skupiny.
2. Popsat, jak tyto plány a strategie zkoumaly výchozí stav krajiny,
3. Popsat, jak tyto plány definovaly cíle, opatření a nástroje k dosažení požadovaných změn v krajině.
4. Uvést a srovnat, jak zkoumané plány sledovaly naplňování cílů (zda a jak nastavily indikátory)
5. Vyhodnotit, jakou skutečnou změnu naplňování všech místních rozvojových programů i ve srovnání s regionálními/národními strategiemi.

Metodika

Rešerše literatury

Konzultace příslušných obcí, ORP, svazků obcí atd.

Analýza programů pro dané území

Popis současného stavu krajiny. Její obraz ve zkoumaných strategiích a jednotný popis konkrétních cílů, opatření a nástrojů k dosažení změn v krajině. Určení a popis dopadu konkrétních opatření a nástrojů na krajinu. Výběr vhodných srovnávacích kritérií. Srovnání dopadu konkrétních programů na krajinu (např. finanční náklady, plošný rozsah, dosažené změny, atd.)

Harmonogram zpracování

2013: 2Q rešerše

2013: 3Q místní šetření (doplnění chybějících podkladů osobními rozhovory): rešerše předložena ke konzultaci

2013: 4Q výsledky předloženy ke konzultaci

2014: únor – kompletní práce předložena ke konzultaci

Rozsah textové části

Dle metodického pokynu děkana pro zpracování BP

Klíčová slova

management krajiny, integrovaná strategie rozvoje území, MAS Podhůří Železných hor, MAS Lípa pro venkov, MAS Královská stezka

Doporučené zdroje informací

Evropská úmluva o krajině

Sklenička Petr, Základy krajinného plánování. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. 321s. ISBN 80-903206-1-9

MFČR 2012: Metodika přípravy veřejných strategií


Integrované strategie rozvoje obcí, mikroregionů, svazků obcí.

Příslušné krajské rozvojové programy na obdobně případně předchozí období

Příslušné operační programy pro období 2007 -2013

Vedoucí práce

Kašparová Ivana, RNDr., Ph.D.



prof. Ing. Jan Vymazal, CSc.

Vedoucí katedry



V Praze dne 14.10.2013



prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, pod vedením RNDr. Ivany Kašparové. Uvedla jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne 14. 4. 2014

.....
Dominika Zelená

Poděkování

Děkuji vedoucí práce RNDr. Ivaně Kašparové za její ochotu, rady a připomínky.

V Praze dne 14. 4. 2014

.....
Dominika Zelená

Abstrakt:

Tato bakalářská práce popisuje dokumenty, zabývající se péčí o krajinu. Zkoumá změny v krajině zájmových území i mimo zastavěné plochy od výchozího stavu krajiny přes stanovení opatření a cílů až po zhodnocení změn. Ukazuje rozdíly v postupech sledovaných Místních akčních skupin.

Abstract:

This bachelor work describes the documents dealing with landscape managements. It examines the changes in the landscape and extravilane area from the initial basic landscape through to all the aims given after all the analysis and changes have been made. Shows differences in procedures monitored of Local Action Groups.

Klíčová slova:

management krajiny, integrovaná strategie rozvoje území, MAS Podhůří Železných hor, MAS Lípa pro venkov, MAS Královská stezka

Key words:

landscape management, integrated regional development programmes, LAG Podhůří Železných hor, LAG Lípa pro venkov, LAG Královská stezka

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Cíle práce.....	8
3. Literární rešerše.....	9
3.1. Krajina.....	9
3.2. Evropská úmluva o krajině	10
3.3. Program ochrany přírody a krajiny ČR.....	11
3.4. Program rozvoje venkova ČR.....	13
3.4.1. Osa II Zlepšování životního prostředí a krajiny.....	13
3.5. Leader ČR	14
3.6. Program rozvoje území obvodu Středočeského kraje.....	15
3.7. Spolek pro obnovu venkova.....	15
3.8. Místní akční skupiny	16
3.8.1. MAS Lípa pro venkov.....	18
3.8.2. MAS Královská stezka.....	20
3.8.3. MAS Podhůří Železných hor	23
3.9. Mikroregiony	25
4. Metodika.....	26
5. Výsledky	26
5.1. MAS Lípa pro venkov.....	26
5.2. MAS Královská stezka.....	28
5.3. MAS Podhůří Železných hor	30
6. Diskuze.....	32
7. Závěr.....	34
8. Zdroje literatury:	35

1. Úvod

Péče a rozvoj krajiny venkovských obcí předpokládá změnu z určitého stavu k novému, pozitivnímu. K tomu, abychom dospěli k vytouženému cíli, k němuž se má dané území rozvinout, musíme nejprve identifikovat strategii. Strategické plány jsou tvořeny od úrovně národní, krajů, měst, až po strategické plány obcí.

Na počátku plánování je zapotřebí důkladná analýza obce nebo regionu, který je předmětem rozvoje. K této analýze jsou důležitá data, většinou přístupná z veřejných zdrojů. Jedná se například o výsledky sčítání domů, lidu a bytů, údaje z Českého statistického úřadu. Podstatnou složkou analýzy jsou také informace od obyvatel, podnikatelů a dalších uživatelů území, které získáme pouze vlastním průzkumem a šetřením.

Informace získané na základě průzkumů, jsou reálným základem pro stanovení cílů. Následujícím krokem je naplánování konkrétních aktivit a projektů, které napomůžou k určenému ideálu a především stanovení pořadí realizace investic, aby nedocházelo k nežádoucím dopadům na kvalitu území. Na závěr celého procesu je třeba vymezit ukazatele, které zpětně vyhodnotí průběh a výsledek naplnění cílů (Maier & kol., 2012).

2. Cíle práce

Cílem práce je sestavit přehled plánů a strategií v daném území, které se zabývají zabývajících se i krajinou mimo zastavěné území. Popsat, jak tyto strategie zkoumaly výchozí stav krajiny, jaké si definovaly cíle, opatření a nástroje k dosažení požadovaných změn v krajině. A dále vyhodnocení jednotlivých projektů místních akčních skupin, konkrétně MAS Lípa pro venkov, MAS Královská stezka a MAS Podhůří Železných hor.

3. Literární rešerše

3.1. Krajina

Krajina je nezbytnou součástí naší společnosti, zajišťující dostatečně kvalitní život lidské společnosti.

Dle zákona 114/1992 Sb. je krajina charakterizována jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů s civilizačními prvky.

Její dnešní podoba je výsledkem vzájemného působení mezi přírodními procesy a lidskou společností (MŽP, 2009). Přírodní procesy jsou především geologické a klimatické změny, rostliny, zvířata a populace. Jejich intenzita se však postupem času mění (Küster, 2010). Změny v krajině jsou v dnešní době vnímány jako hrozba, protože způsobují ztrátu rozmanitosti a soudružnosti, které byly charakteristické pro původní krajinu (Antrop, 2005).

Pro lidskou společnost je krajina téměř nenahraditelnou složkou. Každý však chápe krajinu trochu jinak, závisí na zkušenostech, vzdělání a emocích (Bell, 1999). Všeobecně je chápána jako zdroj potravy, prostor pro stavbu sídel, místo pro rekreaci, zemědělství, ale také jako inspirace.

Z historického hlediska ukrývá mnoho zajímavých míst a památek. Jedná se o tzv. paměť krajiny, která dokládá vztah mezi krajinou a lidmi, kteří v ní žili (Tilley, 1994).

Nutno dodat, že krajina jakožto prostor pro zemědělství v posledních letech výrazně ztrácí na významu, je upravována pro potřeby průmyslu a turistického ruchu. Příčinou tohoto jevu je tlak globalizace a s ním spojené ekonomické procesy (Maier & kol., 2012). V oblastech, které jsou vzdálené, nebo špatně přístupné je dosud obdělávaná půda nevyužitá. Vznikají pastviny zarůstající lesem a pole ležící ladem. Naopak v oblastech atraktivních doplácí na stavbu silnic, dálnic a železnic. Všeobecně lidstvo vyhledává krásnou, přístupnou krajinu pro regeneraci a využití volného času, a ne prostor pro produkci potravin (Buijs & kol., 2006).

Úkolem společnosti je krajinu chránit a předcházet zásahům, které by ji mohly negativně ovlivňovat.

3.2. Evropská úmluva o krajině

Nadřazeným dokumentem, který se zabývá odpovědností členských států za stav životního prostředí, je Evropská úmluva o krajině přijatá dne 20. října 2000 ve Florencii.

Tento významný dokument se vztahuje na přírodní, venkovské, městské a příměstské oblasti. Jeho cílem je podporovat spolupráci na ochraně, správě a plánování krajiny v rámci Evropy (Evropská úmluva o krajině, 2010).

Evropská úmluva o krajině je projektem Rady Evropy na ochranu lidských práv, pluralitní demokracie a právního státu. Bere na vědomí, že krajina je důležitý veřejný zájem a je součástí každodenního života lidí (Jones & Stenseke, 2011).

Evropská úmluva o krajině je nadnárodní dokument, prezentující obecné představy o územním plánování. Konkrétní podobu managementu krajiny si vytváří členské státy samostatně (De Montis, 2014)

V České republice bylo členství podepsáno dne 28. listopadu 2002, v platnost vstoupila dne 1. října 2004.

Principy Evropské úmluvy o krajině byly do českého právního systému zavedeny tak, že bylo integrováno plánování krajiny do územního plánování ve stavebním zákoně. Úmluva vstupem do české plánovací praxe přinesla nové podněty:

- Jsou definovány tři pilíře rozvoje krajiny - environmentální, sociální a ekonomický,
- Obyvatelé jsou považováni jako součást krajiny,
- Je požadováno vyhodnocování krajiny, a na jeho základě jsou stanovovány cílové charakteristiky,
- Je požadováno, aby do ochrany, péče, tvorby a hodnocení krajiny byli zapojeni obyvatelé (Maier & kol., 2012)

3.3. Program ochrany přírody a krajiny ČR

Z požadavků Evropské úmluvy o krajině na ochranu, péči a plánování krajiny, ale i z dalších důležitých dokumentů, jako jsou například: Státní politika životního prostředí, Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, Národní program snižování emisí České republiky, Strategie udržitelného rozvoje ČR atd. vychází na základě usnesení č. 415/1998 – Státní program ochrany přírody a krajiny ČR, schválený vládou České republiky dne 17. června 1998. Později byl tento dokument průběžně aktualizován.

V programu byly stanoveny různá opatření viz. tab. č. 1.

Jejich zpětným vyhodnocením v roce 2008, které je zveřejněné v Aktualizovaném státním programu ochrany přírody a krajiny bylo zjištěno, že stanovené cíle byly naplněny pouze částečně. Lze to odůvodnit slabým tlakem na plnění úkolů a nepřesnou formulací požadavků (MŽP, 2009).

Jako příklad lze uvést kompletní pozemkové úpravy (KPÚ), definované zákonem č. 139/2002 Sb., jako prostorově a funkčně uspořádané pozemky, které se scelují nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořili podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. Uspořádávají se k nim vlastnická práva a s nimi související věcná břemena (Bumba, 2007). Od roku 1998 plocha provedených KPÚ vzrostla z 3,2 % pouze na 10 % rozlohy ČR (MŽP, 2009).

Tab. č. 1 – Opatření Státního programu ochrany přírody a krajiny

Opatření v sektoru krajina	Termín	Odpovídá
Připravit a uskutečnit vzdělávací program zvyšující povědomí občanské společnosti, soukromých organizací a veřejných orgánů o hodnotě krajiny, jejich úloze a jejich změnách.	Vytvořit do 31.12.2010, pak průběžně	MŠMT, MŽP, MK, MZe, MMR
Vymezit typy krajiny v ČR včetně stanovení jejich cílových charakteristik a činitelů, které je mění, zaznamenávat jejich změny. Specifikovat vymezení a hodnocení typů krajiny jako podklad pro zpracování územně analytického podkladu "oblasti krajinného rázu" pode vyhlášky MMR č. 500/2006 Sb.	31.12.2013	MŽP, MMR

Zpracovat odbornou metodiku pro preventivní hodnocení krajinného rázu pro větší územní celky, která bude obsahovat postup vymezení oblastí krajinného rázu včetně jejich charakteristiky a limitů využití území podle vyhlášky MMR č. 500/2006 Sb. Připravit metodiku pro zhodnocení ovlivnění hodnot krajinného rázu konkrétním záměrem.	31.12.2011	MŽP, MMR
Zajistit efektivní uplatnění plánování (uspořádání) krajiny ve smyslu Úmluvy o krajině, jako koncepčního nástroje k zajištění jejího funkčního uspořádání s cílem zachování nebo zlepšení jejích funkcí, zvýšení ekologické stability a životaschopnosti krajiny a zachování jejích ekologických a estetických hodnot s přihlédnutím k ostatním funkcím, které jsou v krajině nezbytné.	31.12.2013	MMR, MŽP
Při plánování, ochraně a péči o krajinu podpořit aktivní spolupráci a zapojení veřejnosti do těchto procesů.	Průběžně	MŽP
Aktualizovat dokumentace a vymezení nadregionálních ÚSES. Zajistit ponechání rezervy státních pozemků na realizaci ÚSES v rozsahu min. 3% v každém kú. Posílit finanční prostředky na vytváření ÚSES v dotačních nástrojích MŽP.	31.12.2011 31.12. 2010 trvale	MŽP, MZE
Připravit podpůrné programy pro efektivnější realizaci komplexních pozemkových úprav. Připravit metodickou podporu s cílem zachování principů ochrany přírody a krajiny při realizaci komplexních pozemkových úprav.	31.12.2010	MZe, MŽP
Cena krajiny Rady Evropy - zahájit a zajišťovat průběžně soutěž	Průběžně	MŽP, MŠMT, MK, MZe, MMR
Vypracovat metodiku vhodného a udržitelného využívání pozemků v nivách (funkční využití území a stanovení vhodného způsobu hospodaření)	31.12.2012	MŽP, MZe, MMR
Při rekultivacích území dotčených těžbou nerostných surovin začleňovat přírodě blízké prvky a plochy pro vývoj samovolnou sukcesí, vytvořit metodické podklady pro tyto účely.	31.12.2010 trvale	MPO, MŽP, MMR, ČBÚ
Při vymezování ploch výroby a skladování v rámci funkčního využití území upřednostňovat v zastavěném a zastavitelném území nevyužívané nebo opuštěné plochy bývalých průmyslových aj. areálů (brownfields)	trvale	MMR, MPO
Zajistit kvalitní metodické vedení dotčených subjektů v procesu územního plánování	31.12.2012	MMR, MŽP

(MŽP, 2009)

3.4. Program rozvoje venkova ČR

Na Evropskou úmluvu o krajině a Program ochrany přírody navazuje Program rozvoje venkova, který je v pravomoci Ministerstva zemědělství a má za úkol zajistit plynulý chod programu v návaznosti na Evropský zemědělský fond a napomáhat k rozvoji ČR v oblasti životního prostředí, potravinářství, podnikání, zajišťování nových pracovních míst a celkové harmonie mezi venkovskými obyvateli (Ministerstvo zemědělství, 2006).

Program rozvoje venkova je financován z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a ze státního rozpočtu (Provazníková, 2009).

Program rozvoje venkova je rozdělen do čtyř následujících os dle tabulky č. 2.:

Tab. č. 2 Osy programu rozvoje venkova

Osa I	Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
Osa II	Zlepšování životního prostředí a krajiny
Osa III	Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
Osa IV	LEADER

3.4.1. Osa II Zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa II Zlepšování životního prostředí a krajiny je rozdělena do 3 priorit uvedených v tabulce č. 3.:

Priorita 2.1	Biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin Priorita podporuje zvyšování biodiverzity v krajině a jsou zaměřena na ochranu přírodních zdrojů
Priorita 2.2	Ochrana vody a půdy Tato priorita podporuje zejména zachování kvalitního přirozeného vodního režimu v krajině pomocí vhodných zemědělských systémů
Priorita 2.3	Zmírňování klimatických změn Priorita podporuje snižování emisí skleníkových plynů a zachování funkce lesů

3.5. Leader ČR

IV. Osu Programu rozvoje venkova tvoří metoda LEADER. Posláním tohoto programu je finanční zabezpečení venkova a místních subjektů a snaha vytvářet propojení mezi akcemi, které se soustředí na rozvoj venkovského hospodářství (Schiller, 2008). Jako příklad uvádí Dargan & Schucksmith, 2008 Finsko, kde se program Leader zaměřuje především na rozvoj cestovního ruchu, služeb a zemědělství.

Dle nařízení Rady EU č. 1698/2005, Článek 61, jsou základními principy metody LEADER:

1. Existující strategie místního rozvoje,
2. Partnerství mezi veřejnou a soukromou sférou na místní úrovni tvořící místní akční skupinu (MAS),
3. Přístup „zdola – nahoru“ při přípravě i realizaci strategie,
4. Integrované a multisektorové akce,
5. Inovační přístup,
6. Mezinárodní a národní spolupráce,
7. Vytváření sítí.

Pokud je přístup „zdola – nahoru“ funkční, pracuje tak, že o samotných projektech rozhodují lidé, kteří žijí na daném území (Prager & Freese, 2009).

Finance jsou udělovány na základě zákona o státním rozpočtu České republiky pro příslušný rok. Díky těmto prostředkům realizují Místní akční skupiny konkrétní projekty. Leader ČR umožňuje realizaci projektů, jako je např.: investice do zemědělské techniky, obnova přírodních lokalit, kulturních památek, rehabilitace a budování nových ploch a prostor pro cestovní ruch (restaurace, hotely, ubytovny, kuchyně,...) (Ministerstvo zemědělství, 2009).

Specifické cíle Leader ČR, které uvádí Ministerstvo zemědělství, 2009 jsou:

1. Zlepšování kvality života ve venkovských oblastech
2. Posílení ekonomiky v dané oblasti a zajišťování nových pracovních míst
3. Zhodnocení kulturních a přírodních zdrojů

3.6. Program rozvoje území obvodu Středočeského kraje

Jednotlivé kraje si k naplnění cílů tvoří vlastní programy. Na úrovni Středočeského kraje je základním střednědobým programem k podpoře a posílení rozvoje: Program rozvoje území obvodu Středočeského kraje (dále jen PRK), který byl schválen dne 18. 9. 2006 na období 2007 – 2013.

V rámci tohoto programu dochází k posílení ekonomického a sociálního rozvoje. Z hlediska krajiny se zabývá ochranou životního prostředí a rozvojem venkova, zemědělství a lesního hospodářství.

Středočeský kraj uvádí, že zemědělství a lesní hospodářství je v tomto kraji v porovnání s celou Českou republikou charakterizováno větší rozlohou zemědělské půdy a celkově vysokým počtem osob zaměstnaných v této oblasti. Kraj je zaměřen více na rostlinnou výrobu, pěstování ječmene, cukrovky a pšenice, ale v blízkosti sídel také na pěstování ovoce a zeleniny. Méně se však zabývá živočišnou produkcí.

Kvalita životního prostředí se stejně jako v celé republice zlepšuje. I přesto v okrese Kladno a na Mělnicku stále zůstávají hodnoty nad průměrem. Příčinou je automobilová doprava, způsobující vysoký podíl znečišťujících látek v ovzduší.

Z hlediska infrastruktury je hned po Praze druhou nejpřetíženější oblastí. Problémy spočívají v nedostatečném propojení větších měst. Středočeský kraj chce tuto situaci řešit spolu s hl. m. Praha systémem příměstské integrované dopravy, která by měla dosahovat do vzdálenosti 50 km od hlavního města. Toto opatření přispěje mimo jiné i k podpoře tzv. „víkendové turistiky“. Mnoho turistů míří např. na Karlštejn, Kokořín, Okoř, ale také do vzdálenější Kutné Hory, zapsané v seznamu UNESCO (STČK, 2006).

3.7. Spolek pro obnovu venkova

Pro posílení obnovy venkova byl vytvořen podpůrný program: Spolek pro obnovu venkova, který byl založen jako občanské sdružení, dne 16. června 1993, předsedou byl ekolog ing. Ivan Dejmal.

Na zrodu Spolku pro obnovu venkova se podílel mimo jiné Bohuslav Blažek. K obnově území by se podle něj mělo přistupovat tak, aby docházelo k obnově sebe sama bez větších zásahů zvenku (Blažek, 2004).

Cílem spolku je udržení především společenského i duchovního života a podpora hospodářské stability. Dalším z důležitých poslání je zapojovat obyvatele do aktuálního dění v obci a k dobrovolné aktivitě v místních organizacích (Ministerstvo zemědělství, 2009).

Spolek navazuje spolupráci s Evropskou společností pro rozvoj venkova a obnovu vesnice. Kromě České republiky jsou dalšími členy spolkové země Rakouska a SRN, italské Jižní Tyrolsko, Lucembursko, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, samospráva německy mluvící části Belgie a Opolské vojvodství v Polsku.

V roce 1995 pořádá spolek každoročně spolu se Svazem měst a obcí ČR, ministerstvy pro místní rozvoj, zemědělství, životního prostředí a kultury soutěž Vesnice roku.

3.8. Místní akční skupiny

K naplňování specifických cílů metody Leader ČR jsou zakládány místní akční skupiny (dále jen MAS). Jedná se o společenství, v ideálním případě rovnoměrně zastoupeno nezávislými občany, neziskovými organizacemi, veřejnou správou a podnikatelskou sférou. MAS vznikl z anglického „Local Action Group“, tj. „LAG“ (Fišer, 2008).

První zmínky o MAS se datují roku 1991, o vznik se zasloužila Evropská unie. V České republice se první zkušenosti sbíraly v roce 1999, kdy zástupci jiných evropských zemí předávali českým zakladatelům základní informace (Fišer, 2008)

Národní síť MAS ČR navazuje na Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, Agrární komoru ČR, Spolek pro obnovu venkova ČR a Asociaci krajů ČR. Od roku 2011 také probíhá spolupráce s Asociací regionálních značek, Národní sítí zdravých měst ČR a Svazem českých a moravských spotřebních družstev (Ministerstvo zemědělství, 2012)

Úkolem místních akčních skupin je péče o krajinu a rozvoj venkova, zemědělství a především usilování o získání finančních prostředků z EU a ostatních národních

programů. Snaží se především o nárůst kvality života a životního prostředí na venkově. V současné době v České republice vykonává svou činnost 151 MAS, 15 jich v současnosti vzniká. Snahou Ministerstva zemědělství ČR je, aby MAS pokrylo 100% území (Florian, 2012). Každá obec může být příslušníkem pouze jedné MAS a zároveň se jednotlivá MAS nesmějí překrývat (Fišer, 2008).

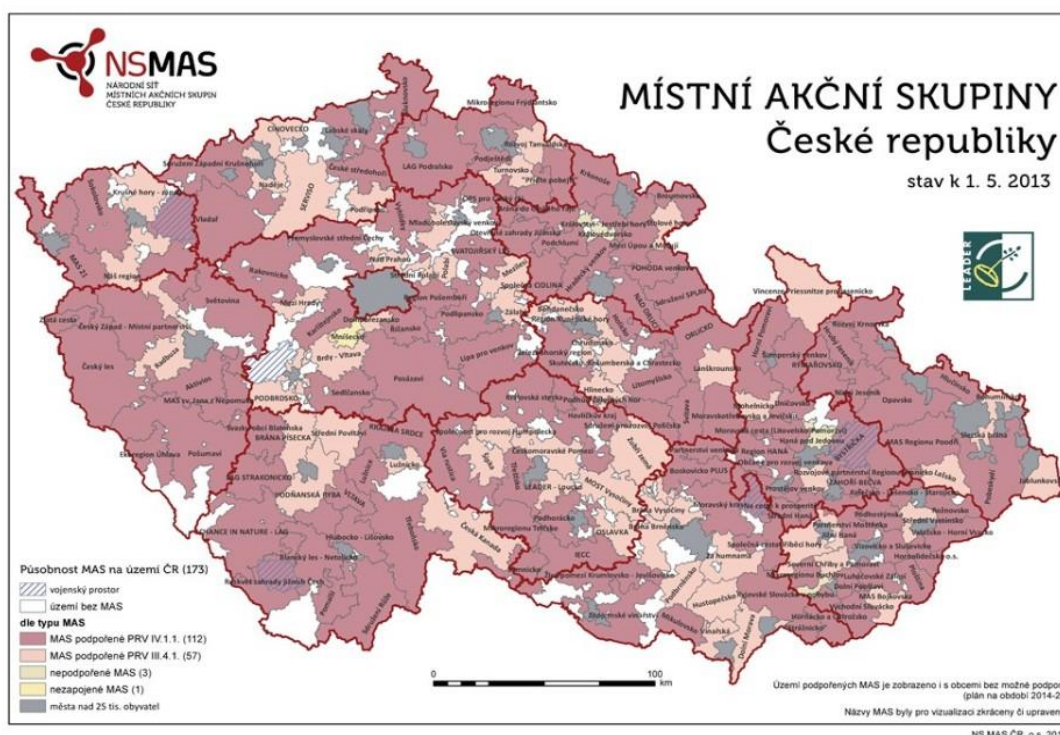
Rozsah počtu obyvatel v Programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 činil 10 000 až 100 000 obyvatel. Zapojit se mohly obce maximálně s 25 000 obyvateli. Výjimkou jsou tzv. regionální programová partnerství, která pokrývají větší území na základě potřeb konkrétního programu a kde jednotlivé MAS tvoří základní stavební jednotky. Regionální programová partnerství jsou tvořeny z více MAS, nebo MAS a měst. V tomto projektu mají všichni zúčastnění stejná práva, ale vždy je určen tzv. vedoucí partner, jehož úkolem je zajistit správný průběh projektu a bude projednávat situaci s příslušným řídicím orgánem (Fišer, 2008).

O MAS se dá říci, že pracuje metodou LEADER pouze tehdy, jsou-li finanční prostředky rozdělovány a v průběhu realizace celého projektu jsou kontrolovány následujícími aktivitami:

- Vyhledává dotační tituly ve prospěch svých členů, kontroluje a nebo zpracovává či napomáhá zpracovat projekty MAS,
- Provádí výběry projektů (na základě hodnotících kritérií)
- Ověřuje přijatelnost žadatele, přijatelnost jeho projektu, finanční zdraví apod.
- Kontroluje průběh realizace před, v průběhu a po skončení projektu
- Schvaluje projekty na úrovni veřejného projednání nebo řídicími orgány MAS a ty předkládá k rozhodnutí výběrové komisi.

Všechny MAS, které realizují metodu LEADER by měly na www stránkách a kartách MAS zveřejnit své strategie, své záměry, opatření a v neposlední řadě úspěchy (Ministerstvo zemědělství, 2009).

Obr. č. 1.: Mapa MAS ČR



(NS MAS ČR, 2013)

3.8.1. MAS Lípa pro venkov

Občanské sdružení MAS Lípa pro venkov v současnosti sdružuje 73 obcí, uvedených v příloze č. 1, nacházející se v JV části Středočeského kraje. Celková rozloha činí 705,01 km² a počet obyvatel čítá 31 763, z toho 30% obývá obce do 500 obyvatel. Obsahuje mikroregiony Zbraslavicko a sdružené obce, Posázavský kruh, Úhlířskojoanovicko a střední Posázaví, Kutnohorský venkov, Dubina a Rozvoj venkova.

Převážná část území patří do Českomoravské vrchoviny, což způsobuje kopcovitý charakter s nadmořskými výškami 250 – 550 m. n. m. Průměrná teplota oblasti je 7,5 °C, srážky 600 – 650 mm.

Od roku 1990 je na území MAS Lípa pro venkov sledován pokles orné půdy a výrazný nárůst trvalých travních porostů. Vzhledem k méně příznivým klimatickým podmínkám je však podíl orné půdy stále příliš vysoký. Naopak příznivý je podíl

zalesněné půdy, který je pro oblast výhodný z hlediska atraktivity a ekologické stability.

Silnou stránkou krajiny v oblasti MAS je její rozmanitost, vysoká ekologická stabilita, druhové bohatství fauny a flory (Lípa pro venkov, 2007).

Obr. č. 2.: Mapa obcí MAS Lípa pro venkov (Cenia, 2013):



Jak již bylo zmíněno, MAS Lípa pro venkov sdružuje v současnosti 73 obcí. Největší obcí z hlediska rozlohy jsou Zbraslavice s celkovou výměrou 3 809 ha, nejmenší Schořov s 142 ha. Nejvíce obyvatel má Zruč nad Sázavou 5 092 a nejméně Bludov 27 obyvatel. Podrobnější přehled uveden v příloze.

STRATEGIE

Členy MAS byla vytvořena důkladná analýza území zabývající se geografickým vymezením oblasti, historickým vývojem, demografickou a sociálně ekonomickou analýzou a následující SWOT analýzou, která probíhala formou metod brainstormingu a výpovědí získaných na základě diskuse a dotazníků. Byly stanoveny tři základní cíle, podle kterých by se MAS chtěla na svém území řídit. Jedná se o tyto:

- Zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech
- Zvýšit konkurenceschopnost podniků a zlepšit zpracování surovin a marketing
- Zvýšit různorodost venkovské ekonomiky

K dosažení těchto cílů bylo vytvořeno 9 fichí viz. tab. č. 4.

Tab. č. 4 . Fiche MAS Lípa pro venkov

Fiche 1	Udržitelná budoucnost venkova - školství, zdravotnictví a sociální péče
Fiche 2	Kulturní a sportovní rozvoj venkova
Fiche 3	Paměť venkova
Fiche 4	Zemědělství, pílň venkova
Fiche 5	Lesy, zelené bohatství venkova
Fiche 6	Lesnická technika
Fiche 7	Podpora cestovního ruchu na venkově
Fiche 8	Podpora venkovského podnikání
Fiche 9	Cesty poznání

Pouze Fiche 7 a Fiche 9 se okrajově zabývají krajinou. V rámci Fiche 7 se jedná o nákup a výsadbu doprovodné zeleně v okolí ubytovacích zařízení, sportovních ploch nebo příjezdových komunikací. Fiche 9 také umožňuje investice do nákupu a výsadby doprovodné zeleně, a to v okolí pěších stezek, hipposteze, vinařských stezek a dalších tématických stezek.

Zdrojovým dokumentem pro tuto charakteristiku je Strategický plán Leader 2007 – 2013 MAS Lípa pro venkov (2007)

3.8.2. MAS Královská stezka

MAS Královská stezka nyní zahrnuje 65 obcí s celkovým počtem 34 138 obyvatel. Nachází se v severní části Českomoravské vrchoviny na celkové ploše 619,1 km².

MAS Královská stezka leží v oblasti 5 regionů: Habersko, Podoubraví, Krupsko, Světelsko a Ledčsko. Region je charakterizován jako jednotná geografická oblast, na kterou jsme schopni nahlížet jako na jeden objekt (Čadil, 2010).

Toto území je také nazýváno „Zapomenutý kraj“, pod tímto názvem si můžeme představit poklidné tempo života v regionu.

Posláním této obecně prospěšné společnosti je koordinace, rozvoj a propagace, vytváření nových forem ekonomického a turistického využití krajiny. Jedná se o oblast s ideálními sportovními podmínkami (turistika, cyklistika, lyže). Dalším cílem této společnosti je ochrana životního prostředí a zemědělství. K dosažení těchto cílů si MAS vytvořila 9 fichí uvedených v tab. č. 5.

Povrch krajiny tvoří především vrchoviny, s nadmořskou výškou v rozmezí 350 – 550 m. n. m. Z klimatického hlediska je oblast méně příznivá, v zimě intenzivněji pokrytá sněhovou pokrývkou. Struktura osídlení je převážně vesnická s nízkou hustotou obyvatelstva.

Největší plochu území zabírá zemědělská půda 63% a lesy 27%.

(Královská stezka, 2012)

Obr. č. 3.: Mapa obcí MAS Královská stezka (Cenia, 2013):



MAS Královská stezka sdružuje celkem 65 obcí, uvedených v příloze č. 2. Rozlohou největší obcí je Světlá nad Sázavou s 4 663ha, stejně tak i s nejvyšším počtem obyvatel 6846. Nejmenší je obec Prosička s 55ha. Z pohledu počtu obyvatel je nejmenší obec Rybníček s 55 obyvateli. Podrobnější přehled uveden v příloze.

STRATEGIE

Strategický plán vychází z Integrované strategie území (ISÚ) MAS Královská stezka, vytvořené v roce 2007. ISÚ má 7 základních Priorit, které jsou dále rozděleny na opatření. Priority a opatření jsou naplňovány pomocí programu LEADER.

Podkladem pro analýzu území MAS Královská stezka byly dokumenty: Integrovaná rozvojová strategie mikroregionu Habersko, Strategie rozvoje venkovského mikroregionu Habersko, Strategie rozvoje mikroregionu Krupsko, Strategický plán rozvoje Podoubraví, Integrovaná strategie území, Strategie rozvoje mikroregionu Ledčsko, Strategie rozvoje mikroregionu Světelsko. Dále proběhla dotazníková šetření, která poskytla informace od 250 dotázaných. Jednalo se o část obyvatel obcí, podnikatele a starosty patřících do území MAS.

Po zpracování dat proběhla diskuse členů MAS, při které vznikly priority pro období 2008 – 2013. Dále byly sestaveny pracovní skupiny: Pracovní skupina zemědělství a lesnictví, Pracovní skupina mladí a ženy, Pracovní skupina zlepšování kvality života, Pracovní skupina přírodního a historického dědictví, Pracovní skupina rozvoj cestovního ruchu a Pracovní skupina projekty spolupráce. Tyto skupiny kopírují svými názvy stanovené priority (Královská stezka, 2012).

Tab.č. 5: Fiche stanovené místní akční skupinou

Fiche 1	Obnova a rozvoj obcí
Fiche 2	Občanské vybavení a služby
Fiche 3	Kulturní dědictví
Fiche 4	Zemědělství
Fiche 5	Diverzifikace činností zemědělských subjektů
Fiche 6	Les a infrastruktura
Fiche 7	Les a hospodaření
Fiche 8	Podpora rozvoje služeb v cestovním ruchu
Fiche 9	Vzdělávání pro venkov

MAS Královská stezka se zabývá krajinou pouze ve Fiche 1, kde je v oblasti podpory uveden nákup a výsadba veřejné zeleně.

Zdrojovým dokumentem pro tuto charakteristiku je Strategický plán LEADER MAS Královská stezka o.p.s. „ZAPOMENUTÝ KRAJ“ (2012)

3.8.3. MAS Podhůří Železných hor

MAS Podhůří Železných hor o.p.s. zaujímá celkem 13 885 ha, s celkovým počtem 13 344 obyvatel ve 13 obcích viz. příloha č. 3. V rámci České republiky se nachází na severu kraje Vysočina v oblasti CHKO Železných hor.

Krajina je charakterizována relativně vysokou průměrnou nadmořskou výškou, okolo 450 m. n. m. a vysokým podílem ploch zemědělské půdy.

Nedochází zde k významné zátěži životního prostředí průmyslovou výrobou ani intenzivní automobilovou dopravou. Vzhledem k blízkosti vodního díla Seč a CHKO Železné hory vytváří poloha MAS potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, jehož nabídka je v tomto území nedostatečná a jeho rozvoj je jednou z hlavních cílů MAS. K dosažení jednotlivých cílů bylo vytvořeno 13 fichí viz tab. č. 6.

Obr. č. 4.: Mapa obcí MAS Podhůří Železných hor (Cenia, 2013):



MAS Podhůří Železných hor zahrnuje 13 obcí. Největší z nich je Chotěboř s rozlohou 5 406ha a 9 906 obyvateli. Nejmenší obcí je se 186ha a 45 obyvateli obec Sloupno. Úplný přehled obcí uveden v příloze.

STRATEGIE

Analýza území byla vytvořena na základě SWOT analýzy, která je primárním zdrojem pro tvorbu priorit a cílů. Analýza je zaměřena na externí a interní posouzení oblasti. Externí ukazatelé jsou geografické, demografické, ekonomické a komparativní. Podklady poskytli obce, které jsou součástí MAS. V interním posouzení byla zdrojem především data z Českého statistického úřadu a data získaná z dotazníkového šetření provedené v jednotlivých obcích MAS. MAS si z hlediska krajiny zvolila opatření, mající za úkol zlepšit vzhled krajiny a obnovit tradiční krajinné prvky (Podhůří Železných hor, 2007).

Tab. č. 6: Fiche MAS Podhůří Železných hor

Fiche 1	Obnova a rozvoj vesnic
Fiche 2	Občanské vybavení a služby
Fiche 3	Kulturní dědictví venkova
Fiche 4	Úprava lesních cest, vodního režimu a infrastrukturních objektů v lesích
Fiche 5	Investice k posílení rekreační funkce lesů
Fiche 6	Podpora mikropodniků
Fiche 7	Podnikání v oblasti cestovního ruchu
Fiche 8	Investice do zemědělských podniků
Fiche 9	Diverzifikace činností pro podnikatele v zemědělství
Fiche 10	Investice do zemědělských a potravinářských produktů
Fiche 11	Investice do lesnické techniky
Fiche 12	Vzdělávání v oblasti podnikání a života na venkově
Fiche 13	Administrace SPL, Vzdelávání pro realizaci SPL, Propagace MAS

3.9. Mikroregiony

Kromě místních akčních skupin vznikají i mikroregiony, jedná se o svazky obcí, vytvořené podle zákona 128/2000 Sb. Vznikají většinou na stejném území jako MAS a bývají propojeny společnou funkční a organizační strukturou. Největší počet mikroregionů vznikl v letech 1999 – 2001. V dalších letech byla intenzita vzniku spíše klesající

Mikroregiony připravují strategické dokumenty, které formulují strategii rozvoje daného území. Díky těmto dokumentům vytváří analýzy území a oblastí, na které by se měl mikroregion ve svém rozvoji zaměřit (Středočeský kraj, 2006).

Stejně jako u MAS probíhá financování z vlastních i cizích zdrojů. Vlastní zdroje jsou takové, které vybírají od svých členů. Jejich výše se odvíjí od počtu obyvatel

členských obcí, v celkovém součtu však nepokrývá ani 25% celkových příjmů a výdajů. Hlavním zdrojem financí jsou externí zdroje, například dotace a granty a především krajské zdroje, které čerpají v rámci Programů obnovy venkova (Šafářová & Škrabal, 2008)

4. Metodika

Základem této práce je rešerše literatury s informacemi z materiálů, které souvisí s projekty financování rozvoje venkovského území, zejména v návaznosti na Evropskou úmluvu o krajině, Program ochrany přírody a krajiny, Spolek pro obnovu venkova a strategické plány Leader.

Jako další zdroj informací jsem používala webové stránky místních akčních skupin a stránky organizací poskytujících dotace.

Další metodou získávání informací byla konzultace s úřady obcí Vlkaneč, Tupadly, Bratčice, Potěhy, Golčův Jeníkov, Vilémov, Zbýšov a Dobrovítov.

Dále jsem prováděla analýzu Místních akčních skupin MAS Lípa pro venkov, MAS Královská stezka a MAS Podhůří Železných hor.

5. Výsledky:

5.1. MAS Lípa pro venkov

Místní akční skupina Lípa pro venkov se ve svém strategickém dokumentu zabývá krajinou ve 3 fichích z celkových 9. Jedná se o fiche s názvem 3 – Paměť venkova, 7 – Podpora cestovního ruchu na venkově a 9 – Cesty poznání. Tato MAS se ve své práci zabývá převážně krajinou v intravilánu.

Tabulka č. 7. zobrazuje cíle, kterými se oblast zabývá.

Pro období 2007 – 2013 zpracovala MAS finanční plán, ve kterém byly zohledněny priority a připravované projekty. Po vyhodnocení vyšlo najevo, že největší zájem je o

realizaci projektů reprezentovaných fichí 2, tím pádem byla na toto opatření přidělena nejvyšší alokace 21 %. Další v pořadí skončila fiche 1 zabývající se školstvím a zdravotnictvím a fiche 3 zaměřená na památky a jejich prezentaci, obě s alokací 12,5 %. Významnou skupinou je fiche 4 zaměřená na zemědělství s alokací 17%. Dalších 12% objemu finančních prostředků bylo rozděleno mezi fichi 5 - infrastruktura lesního hospodářství a fichi 6 podporující investice do lesnické techniky, tyto dvě fiche jsou vypisovány střídavě. Rovněž fiche 7 – Podpora cestovního ruchu na venkově a fiche 8 - Podpora venkovského podnikání jsou vypisovány střídavě na 9,5 %. Poslední fiche 9 – Cesty poznání vznikla až v roce 2010, s výškou alokace 0,5 %.

Tab. č. 7.: Fiche zabývající se péčí o krajinu

Fiche 3 - Paměť venkova	
Cíl	Stavební obnova a zhodnocení památek a úpravy jejich okolí zahrnující opravy veřejných prostranství a opravy místních komunikací
Možné investice v rámci opatření	Studie a programy obnovy využití a regenerace kulturního dědictví venkova včetně geodetických a kartografických prací a výdajů na odborný průzkum Stavební obnova a zhodnocení památek a úpravy jejich okolí zahrnující úpravy veřejných prostranství a opravy místních komunikací Realizace nových muzejních expozic a muzeí spolu s úpravami okolních prostranství a opravou přístupových komunikací.
Fiche 7 - Podpora cestovního ruchu na venkově	
Cíl	Vybudování infrastruktury pro malokapacitní zařízení - tvorba komunikací a odstavných stání. Nákup a výsadba doprovodné zeleně.
Možné investice v rámci opatření	Obnova stávajících malokapacitních zařízení případně nová výstavba nebo přestavba budovy či její části. Zřizování či rekonstrukce sportovních potřeb, rekonstrukce objektů a ploch pro sportovní využití, nákup vybavení, výpočetní technika. Příjezdové komunikace a odstavná stání, nákup a výsadba doprovodné zeleně, nákup pozemku či stavby do výše 10% způsobilých výdajů projektu.
Fiche 9 - Cesty poznání	
Cíl	Podpora investic do naučných a tematicky zaměřených stezek. Opatření využívá potenciál místních kulturních a přírodních zajímavostí a směřuje ke zvyšování cestovního ruchu e venkovských oblastech.
Možné investice v rámci opatření	Tvorba, obnova a rozšíření pěších a lyžařských stezek, hipposteze, vinařských stezek a dalších tematických stezek. Nákup a výsadba doprovodné zeleně. Propagace a marketing projektu.

MAS si pro výše uvedené Fiche zabývající se krajinou stanovila monitorovací kritéria: Využití předmětu projektu pro cestovní ruch, počet akcí pro zvýšení návštěvnosti, počet konaných akcí týkajících se předmětu projektu, počet osob využívajících předmět projektu v rámci cestovního ruchu za kalendářní rok a délka naučných stezek. Ani jedno z těchto monitorovacích kritérií nelze považovat za přímo vystihující dopad jednotlivých programů.

Jednotlivými obcemi byly zaslány žádosti, z nichž žádná přímo nesouvisí s obnovou krajiny mimo zastavěné území.

5.2. MAS Královská stezka

Místní akční skupina Královská stezka se ve svém strategickém dokumentu zabývá krajinou ve 3 fichích z celkových 11. Jedná se o fiche s názvem 1 – Zlepšení kvality života v obcích MAS, 3 – Kulturní dědictví v MAS KS, 10 – Turistika a poznání MAS KS. Tabulka č. 8. zobrazuje cíle, kterými se tato oblast zabývá.

Plánem MAS je financovat hlavně malé projekty, v řádech tisíců. Velké projekty v řádech milionů budou financovány pouze částečně. U většiny fichí je nastavena spodní hranice 70 tisíc Kč a horní hranice kolem půl milionu Kč. Podíl finančních prostředků na jednotlivé Fiche z celkové alokace za období 2008 – 2013 je zobrazen v následující tabulce č. 9.

Tab. č. 8.: Fiche zabývající se péčí o krajinu

Fiche 1 - Obnova a rozvoj obcí MAS KS	
Cíl	Zlepšení dopravní a technické infrastruktury a vzhledu obcí, snížení negativních dopadů na životní prostředí a přírodu lidskou činností
Možné investice v rámci opatření	Stavební obnova, případně nová výsadba ploch a úprava veřejných prostranství Stavební obnova, případně nová výstavba pěších stezek, hippostezek, in-line stezek a lyžařských stezek Nákup a výsadba veřejné zeleně, parkové úpravy v obci, nákup nezbytné techniky pro údržbu zeleně v obcích
Fiche 3 - Kulturní dědictví v MAS KS	

Cíl	Zhodnocení kulturního dědictví venkova a jeho využití pro zvýšení turistického potenciálu
Možné investice v rámci opatření	Soupis a mapování památek na venkově, plány péče, geodetické práce Revitalizace historických parků, historických zahrad a alejí Zpracování studií obnovy a využití památek, programu regenerace památkově významných území
Fiche 10 - Turistika a poznávání v MAS KS	
Cíl	Vytvořit infrastrukturu pro přístup lidí do přírody, vytvořit turistické a odpočinkové zázemí, zatraktivnit krajinu pro lidi
Možné investice v rámci opatření	Pěší stezky Hippostezky Rozhledny Naučné stezky Odpočívadla

Tab. č. 9.: Podíl finančních prostředků na jednotlivé fiche

FICHE	Celkem
1. Obnova a rozvoj obcí MAS KS	13%
2. Občanské vybavení a služby v MAS KS	18%
3. Kulturní dědictví v MAS KS	8%
4. Zemědělství na území MAS KS	12%
5. Diverzifikace činností zemědělských subjektů	10%
6. Les a infrastruktura v MAS KS	13%
7. Les a hospodaření v MAS KS	12%
8. Podpora a rozvoj služeb v cestovním ruchu	11%
9. Vzdělávání pro venkov	3%

U Místní akční skupiny Královská stezka jsem nedohledala stanovená monitorovací kritéria, která by hodnotila projekty zabývající se péčí o krajinu.

Jednotlivými obcemi byly na správu MAS Královská stezka zaslány žádosti. S obnovou krajiny venkovského území mimo zastavěné území nesouvisí žádný z projektů. Byly uznány dotace pro úpravy zeleně v intravilánu obcí: Revitalizace a údržba zeleně, sadová úprava.

5.3. MAS Podhůří Železných hor

Místní akční skupina Podhůří Železných hor se ve svém strategickém dokumentu zabývá krajinou ve 3 fichích z celkových 12. Jedná se o fiche s názvem 1 – Obnova a rozvoj vesnic, 3 – Kulturní dědictví venkova a fiche 7 – Podnikání v oblasti cestovního ruchu. Tabulka č. 10 zobrazuje cíle, kterými se tato oblast zabývá.

MAS si stanovila finanční plán na plnění prioritních os, narozdíl od MAS Lípa pro venkov a MAS Královská stezka, kde je finanční plán stanoven podle fichí.

MAS si rovněž pro větší efektivitu stanovila, ve kterých letech budou jednotlivá opatření vyhlašována a s jakou alokací viz. tab. č. 11.

Tab. č. 10.: Fiche zabývající se péčí o krajinu

Fiche 1 - Obnova a rozvoj vesnic	
Cíl	Zlepšení základní infrastruktury v obcích
Možné investice v rámci opatření	Výdaje na výstavbu/obnovu místních komunikací, výdaje na parkové úpravy veřejných prostranství
Fiche 3 -Kulturní dědictví venkova	
Cíl	Zachování kulturního dědictví venkova
Možné investice v rámci opatření	Výdaje na revitalizaci parků, zahrad,alejí, skupin stromů a solitérních dřevin Výdaje na vypracování programů regenerace památkově významných území, plánů péče o území
Fiche 7 - Podnikání v oblasti cestovního ruchu	
	Podnikání v oblasti cestovního ruchu
Možné investice v rámci opatření	Nákup a výsadba doprovodné zeleně

Tab. č. 11. Alokace jednotlivých opatření

Prioritní osa	2008 - 2010	2011	2012	2013
1. Vzhled a vybavení obcí	69,45%	83,38%	35,00%	40,00%
2. Zlepšení vzhledu krajiny	1,92%	0,00%	9,00%	7,00%
3. Podpora podnikání	16,76%	0,00%	36,00%	40,00%
4. Podpora vzdělávání	0,00%	1,62%	0,00%	0,00%
5. Administrace a řízení SPL	11,87%	15,00%	20,00%	13,00%

MAS Podhůří Železných hor má z území, která jsou v této práci analyzována nejlépe stanovená hodně vypovídající monitorovací kritéria, zobrazená v tab. č. 12. Přímou obnovou krajiny však opět nesouvisí žádné z nich.

Tab. č. 12.: Monitorovací kritéria MAS Podhůří Železných hor

Kritéria pro monitoring a hodnocení stanovená MAS - Fiche 1	Měrná jednotka
Osoby využívající zkvalitněné vybavení či služby	počet
Délka zrekonstruovaných místních komunikací	m
Projekt je provázán s jiným již realizovaným projektem SPL	počet
Má projekt pozitivní vliv na životní prostředí?	počet
Délka zrekonstruovaných místních komunikací pro pěší	m
Kritéria pro monitoring a hodnocení stanovená MAS - Fiche 3	Měrná jednotka
Osoby využívající zkvalitněné vybavení či služby	počet
Projekt je provázán s jiným již realizovaným projektem SPL	počet
Počet obnovených a zhodnocených objektů kulturního dědictví venkova	počet
Má projekt pozitivní vliv na životní prostředí?	počet
Kritéria pro monitoring a hodnocení stanovená MAS - Fiche 7	Měrná jednotka
Počet lůžek a nových nebo zrekonstruovaných ubyt. zařízení	ks
Počet projektů podporujících infrastrukturu pro cestovní ruch	ks
Má projekt pozitivní vliv na životní prostředí?	počet
Projekt je provázán s jiným již realizovaným projektem SPL	počet

V této oblasti nebyla uznána žádná dotace přímo související s obnovou venkovské krajiny mimo zastavěné území.

5. Diskuze

Plány péče o krajinu se nachází téměř ve všech strategických dokumentech od státní úrovně až po obecní. Stěžejní dokument Evropská úmluva o krajině podotýká, že krajinu je třeba zahrnout do územně plánovací politiky a dalších odvětví, která ji přímo nebo nepřímo ovlivňují (Kučová, 2006). Naopak dokumenty na úrovni sledovaných místních akčních skupin, zpracovávané metodou zdola – nahoru toto poslání naplňují méně. Příprava priorit a cílů je tvořena obyvateli obcí, kteří se spíše zaměřují na opravy infrastruktury, historických objektů dané oblasti a společenský život v obci, nikoliv na obnovu a péči o krajinu. Toto potvrdil i starosta obce Vlkaneč Stanislav Pavlas. Jako příklady uvedl dotace uznané Místní akční skupinou Lípa pro venkov v roce 2013. Jednalo se mimo jiné o několik dotací na výstavbu dětských a sportovních hřišť, rekonstrukce kempu ve Zručí nad Sázavou a budovy TJ Sokol v Uhlířských Janovicích.

Stejně tak se k této problematice vyjádřila ve své tiskové zprávě i Národní síť místních akčních skupin, podle které je v současné době kladen důraz na krajinu v tom smyslu, aby byla hojně turisticky navštěvována (Národní síť místních akčních skupin, 2012). Lze uvést i příklad z Finska, kde se stejně jako v České republice zaměřují převážně na rozvoj cestovního ruchu, služeb a zemědělství (Dargan & Schucksmith, 2008)

Ne všichni členové místních akčních skupiny ale dávají přednost modernizaci a společenskému životu před krajinou. Jako příklad lze uvést MAS Krajina srdce, která se ve svém strategickém plánu zabývá krajinou o poznání více. Indikátory, které slouží k monitoringu a hodnocení naplněných cílů jsou podstatně konkrétnější. Příkladem jsou kritéria: nově založené plochy zeleně nebo počet vysazených stromů

(Krajina srdce, 2007). V MAS Lípa pro venkov jsou kritéria hodně obecná a nic nevytvírající, například indikátor: počet projektů.

Je na samotných obcích, zda budou žádat o dotace a investovat do obnovy krajiny. Musíme si však uvědomit, že je pro lidstvo nezbytnou složkou a musíme ji chránit a pečovat o ni, což ukládá i zákon z počátku devadesátých let č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

6. Závěr

Počet programů, zabývajících se obnovou a péčí o krajinu je v rámci České republiky dostatečný, ale jednotlivé programy vykazují rozdílnou úroveň zpracování a špatnou návaznost. Krajina ve sledovaných oblastech je lépe popisována v programech místních akčních skupin, protože jde o charakteristiku menší části území. Naopak ale mají tyto programy nedostatečně a nevýstižně stanovené indikátory krajiny a monitorovací kritéria. Indikátory jsou hodně obecné, v podstatě nic nevyovídající.

Problém nastává v tom, že jednotlivá zájmová území si představují pod pojmem krajina něco jiného. Ve většině případů je zájemem o krajinu z hlediska rozvoje cestovního ruchu a z ekonomického hlediska. Především se jedná o zemědělství, lesnictví a těžarství.

Počet žádostí o podporu projektů zabývajících se péčí a obnovou krajiny ve sledovaném území je oproti ostatním žádostem podstatně menší. Přednost je dána tvorbě a opravě infrastruktury, kulturnímu a společenskému životu obyvatelstva a vybavenosti obcí. Pro zastupitelstva obcí je důležitější získat finanční podporu na nákladnější investice. Obnovu a péči o krajinu financují z obecního rozpočtu, protože se jedná o nižší částky. Celkově je přístup k ekologii, přírodě a krajině v obcích pasivní.

Cílem práce bylo vyhodnotit projekty na území třech MAS z hlediska jejich vlivu na krajinu. Žádný z projektů, které byly mapovány, nemá přímo hlavní cíl měnit ráz krajiny.

7. Zdroje literatury:

- ANTROP M., 2005: Why landscapes of the past are important for the future. *Landscape and Urban Planning* 70: 21-34.
- BELL S., 1999: *Landscape: Pattern, Perception and Process*. E & FN Spon, London, ISBN: 0-419-20340-0.
- BERNARD J., ILLNER M., KOSTELECKÝ T., VOBECKÁ J., 2011: *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Sociologické nakladatelství SLON, Praha, ISBN 80-74190692.
- BUIJS A., ARTS B. & MATTIJSSEN T., 2013: An analysis of the sudden turn in Dutch nature conservation policy. *Land Use Policy* 38: 676 – 684.
- BUMBA J., 2007: *České katastry od 11. do 21. Století*. Grada Publishing, a.s., Praha, ISBN: 978–80-247–2318–1.
- ČADIL J., 2010: *Regionální ekonomie. Teorie a aplikace*. C. H. Beck, Praha, ISBN:978–80-7400-191–8.
- DARGAN L. & SHUCKSMITH M., 2008: LEADER and innovation. *Sociologia Ruralis* 48: 274 -291.
- DE MONTIS A., 2014: Impacts of the European Landscape Convention on national planning systems: A comparative investigation of six case studies. *Landscape and Urban planning* 12: 53-65
- FIŠER P., 2008: Místní akční skupiny (MAS) v České republice – příklad jihomoravského kraje. *Urbanismus a územní rozvoj* 3: 24.
- FLORIAN J., 2012: *Komunitě vedený místní rozvoj*.

JENÍČEK V. & kol., 2010: Vyvážený rozvoj. Na globální a regionální úrovni. C.H. Beck, Praha. ISBN: 978-80-7400-195-6.

JONES M. & STENSEKE M., 2011: The European Landscape Convention: Challenges of Participation. Springer, New York, ISBN: 978-90-481-9931-0.

KUČOVÁ V., 2006: Možnosti ochrany kulturní krajiny v České republice – Současná právní úprava na úseku památkové péče, ochrany přírody, stavebního zákona a územního plánování. Veřejná správa 48.

KÜSTER H., 2010: Geschichte der Landschaft in Mitteleuropa. C.H. Beck, ISBN: 978 3 406 608490.

MAS Lípa pro venkov, 2007: Strategický plán Leader Místní akční skupiny Lípa pro venkov, online: <http://www.lipaprovenkov.cz/documents/1200581393.pdf>, citováno: 13. 10. 2013.

MAS Krajina srdce, 2007: Strategický plán LEADER 2007 – 2013, online: http://www.maskrajinasrdce.cz/sites/default/files/documents/SPL_OS_MAS_Krajina_srdce_2.pdf, citováno: 3. 4. 2014.

MAS Královská stezka, 2012: ZAPOMENUTÝ KRAJ Strategický plán LEADER.

MAS Královská stezka o. p. s., online: http://www.kralovska-stezka.cz/user/data/SPL_Zapomenut_kraj.pdf, citováno: 17. 10. 2013.

MAS Podhůří Železných hor, 2007: Strategický plán LEADER "MAS PODHŮŘÍ ŽELEZNÝCH HOR", online: http://www.podhurizeleznychhor.cz/media/files/spl_mas-podhuri-zeleznych-hor_20120531.pdf, citováno: 17. 10. 2013.

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, 2009: Aktualizace státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky, online: http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_program_ochrany_prirody_a_kraj

iny/\$FILE/OZCHCP-SPOPK_aktualizace_2009-20100121.pdf, citováno: 11. 11. 2013.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2009: Leader – budoucnost venkova 2009, online:
<http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/publikace-a-dokumenty/dalsi-publikace-a-dokumenty/leader-budoucnost-venkova-2009.html>, citováno: 2. 4. 2014.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2012: Národní síť místních akčních skupin. Venkov 5: 6 – 7.

NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN, 2012: Česká republika je v používání metody LEADER vzorem pro země střední a východní Evropy – Tisková zpráva, online: <http://www.nsmascr.cz>, citováno: 6. 2. 2014.

NAŘÍZENÍ RADY EU 1698/2005, článek 61.

PRAGER K. & FREESE J., 2009: Stakeholder involvement in agri- environmental policy making – Learning from local – and state – level approach in Germany. Journal of Environmental Management.

PROVAZNÍKOVÁ R., 2009: Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe. GRADA Publishing, a.s., Praha, ISBN: 978–80–247–2789-9.

RADA EVROPY, 2000: Evropská úmluva o krajině, Florencie, online:
[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva/\\$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20120125.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva/$FILE/OZV_cesky_text_EoUK_20120125.pdf), citováno: 9. 9. 2013.

SCHILLER H., 2008: Networks of Local Action Groups in Rural Areas – The example of the Eu Initiative Broads and Rivers LEADER +. VDM Verlag Dr. Mueller e.K., ISBN: 978-3639010876.

STŘEDOČESKÝ KRAJ, 2006: Program rozvoje území obvodu Středočeského kraje, online: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/odbory/regionalni-rozvoj/program-rozvoje-kraje/>, citováno: 7. 11. 2013.

ŠAFÁŘOVÁ B. & ŠKRABAL I., 2008: Mikroregiony a místní akční skupiny. Veřejná správa 13, online: <http://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>, citováno: 15. 3. 2014.

TILLEY CH., 1994: A Phenomenology of Landscape: Places, Paths and Monuments. Berg, London, ISBN: 0854969195.

ZÁKON č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

ZÁKON č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.

Přílohy:

Příloha 1 - Obce programu MAS Lípa pro venkov

OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL	OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL	OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL
Adamov	275	107	Malešov	1423	892	Staňkovice	1203	242
Bludov	203	27	Miskovice	1918	788	Sudějov	391	61
Bohdaneč	1658	424	Močovice	489	335	Suchdol	1923	1072
Bratčice	828	360	Nepoměřice	721	215	Šebestěnice	328	142
Církvice (KO)	245	144	Nové Dvory	910	876	Štipoklasy	379	138
Církvice (KH)	1010	1226	Okřesaneč	240	184	Třebešice	720	245
Čejkovice	195	35	Onomyšl	1288	270	Třebětín	1241	119
Černíny	1612	381	Opatovice I	633	113	Třebonín	343	133
Červené Janovice	1498	707	Paběnice	598	160	Tupadly	659	556
Čestín	3255	434	Pertoltice	879	162	Uhlířské Janovice	2543	3117
Dobrovítov	901	117	Petrovice I	1489	303	Úmonín	1372	443
Dolní Pohled	360	87	Petrovice II	1160	113	Úžice	1856	603
Drobovice	279	380	Podveky	1025	215	Vavřinec	1067	458
Horka II	1022	377	Potěhy	504	615	Vidice	1175	230
Hostovlice	588	252	Rašovice	1232	339	Vlastějovice	1905	488
Hraběšín	791	121	Rataje nad Sázavou	1328	575	Vlkaneč	1418	605
Chabeřice	796	232	Řendějov	838	255	Vodranty	160	71
Chlístovice	2950	703	Samopše	658	122	Zbizuby	1935	395
Kluky	1068	449	Schořov	142	69	Zbraslavice	3809	1359
Košice	209	52	Skvrňov	617	142	Zbýšov	2612	620
Krchleby	555	377	Slavošov	759	158	Zruč nad Sázavou	1637	5092
Křesetice	1087	637	Soběšín	723	174			
Ledečko	303	151	Souňov	267	117			

Příloha 2 - Obce MAS Královská stezka

OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL	OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL	OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL
Bačkov	313	129	Knyk	650	384	Podmoky	970	95
Bělá	407	211	Kojetín	800	157	Pohleď	435	75
Bojiště	727	246	Kouty	372	189	Prosička	55	118
Břevnice	336	107	Kozlov	743	143	Příseka	321	389
Borek	660	126	Kožlí	1428	751	Radostín	434	157
Čachotín	630	178	Kraborovice	527	102	Rozsochatec	924	516
Číhošť	1628	332	Krásná Hora	2221	538	Rybníček	362	55
Dolní Krupá	791	388	Kunemil	450	110	Sázavka	1101	319
Dolní Město	1880	916	Kyjov	395	140	Sedletín	727	282
Golčův Jeníkov	2749	2698	Kynice	391	97	Skryje	417	179
Habry	2743	1299	Ledeč nad Sázavou	2225	5614	Skuhrov	499	254
Heřmanice	455	63	Leškovice	425	75	Služátky	308	156
Hněvkovice	1517	565	Leština u Světlé	1820	595	Světlá nad Sázavou	4663	6846
Horní Krupá	1130	506	Lipnice nad Sázavou	1114	671	Tis	1410	367
Horní Paseka	934	70	Lučice	851	626	Uhelná Příbram	2182	503
Hradec	567	206	Malčín	1273	201	Vepřikov	1140	342
Chrtníč	661	129	Nejepín	379	58	Veselý Žďár	870	530
Chřenovice	697	147	Nová Ves u Leštiny	513	103	Vilémov	2456	993
Jedlá	625	72	Okrouhlice	1858	1269	Vilémovice	384	223
Jilem	645	123	Olešná	677	335	Zvěstovice	301	66
Kámen	1156	379	Ostrov	252	136	Ždírec	251	110
Kamenná Lhota	598	262	Pavlov	495	117			

Příloha 3 - Obce programu MAS Podhůří Železných hor

OBEC	VÝMĚRA V ha	POČET OBYVATEL
Chotěboř	5406	9906
Maleč	1210	700
Nová Ves u Chotěboře	1242	591
Víska	385	174
Jeřišno	1018	306
Čečkovice	242	78
Libice nad Doubravou	2194	856
Rušínov	757	163
Lány	204	63
Klokočov	222	113
Sloupno	186	45
Dolní Sokolovec	284	95
Bezděkov	535	254